

18. 5. 2015

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak se vyhnout dluhům marnotratného manžela a ochránit před nimi společný majetek?

Pravděpodobně většina z nás zná ze svého okolí nějaký případ, kdy si jeden z manželů na sebe bere nekontrolovaně větší počet tu menších tu větších spotřebitelských půjček nebo úvěrů nebo případy kdy jeden z manželů propadne gamblerství nebo alkoholu a jeho závislost vede k zadlužování rodiny.

FIALA, TEJKAL A PARTNEŘI S.R.O.
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Byť může jít často dle bývalé i současné právní úpravy o dluhy, kterou jsou výlučným dluhem jen jednoho z manželů, může být v rámci vymáhání tohoto dluhu postižen nejen výlučný majetek zadlužujícího se manžela, ale též majetek který je součástí společného jmění manželů (dále též „SJM“), neboť k tomuto majetku mají oba manželé stejné právo.

Se samotným závadným jednáním zadlužující se osoby nebo s její závislostí lze často něco dělat jen velmi obtížně. Každý však má možnost zamezit nevídaným následkům vznikajících dluhů tak, aby neohrožovaly majetek ve společném jmění manželů.

Právní úprava manželského majetkového práva, kterou obsahuje nový občanský zákoník (zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, dále též „NOZ“), významným způsobem oproti předchozí právní úpravě zmenšuje okruh dluhů, které se v důsledku jednání druhého manžela stávají součástí SJM. Nově se tak dle § 710 NOZ nestávají součástí SJM dluhy, které se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, a dluhy, které převzal jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny. Podrobnější rozbor toho, co lze zahrnout zejm. pod druhou variantu dluhů nespádajících do SJM, je mimo hlavní cíl tohoto článku, proto se jím nebudeme dále zabývat.

Zrušení společného jmění manželů

Nejlepší variantou, jak se bránit negativním důsledkům jednání druhého manžela, je zabránit tomu, aby se jakékoliv dluhy manžela vůbec součástí SJM stát mohly.

První možností, která většinu lidí napadne, je rozvod. Jde o variantu, která zcela naplňuje zamýšlené účinky, nicméně jde o poměrně radikální krok, který spousta lidí nechce učinit a samotné rozvodové řízení nadto může dle okolností trvat dlouhou řadu měsíců, během kterých mohou dluhy neustále narůstat.

Druhou a často vhodnější variantou je **změnit zákonem stanovený majetkový režim**. Pod uvedeným souslovím se skrývá zejm. možnost vytvořit režim tzv. oddělených jmění nebo možnost užít rozsah společného jmění manželů.

Oddělením jmění manželů dochází k úplnému oddělení majetku obou manželů a de facto k zániku společného jmění manželů. Každý z manželů může se svým majetkem nakládat bez souhlasu druhého manžela, cokoliv nadále nabude, stává se jeho výlučným vlastnictvím a stejně tak jakékoliv dluhy převzaté nadále jedním z manželů se nestávají součástí SJM, neboť to dohodou manželů zaniklo, a stávají se výlučnými dluhy manžela, který je převzal.

Na základě dohody manželů může dojít též ke zúžení, tedy k částečnému zmenšení rozsahu společného jmění. Ze SJM tak manželé vyloučí jen některé věci, dluhy nebo pohledávky, a dohodnou se, že nadále nebudou nabývat věci nebo dluhy ve sjednaném rozsahu do SJM, ale půjde o jejich výlučné věci nebo dluh. Druhou variantou je pak zúžení SJM o vše, co je tvoří, včetně dohody o tom, že manželé nadále nebudou do SJM nabývat žádné věci ani žádné dluhy, a půjde vždy o věci a dluhy výlučně jen jednoho z manželů. Účinky druhé varianty zúžení SJM jsou pak prakticky stejné jako v případě režimu oddělených jmění a SJM de facto zaniká.

Obě varianty změny manželského majetkového režimu jsou svým charakterem smlouvou mezi manžely, pro změnu režimu je tedy nutný souhlas obou manželů. Smlouva o změně manželského majetkového režimu vyžaduje dle NOZ formu veřejné listiny, lze ji tak platně uzavřít pouze u notáře ve formě notářského zápisu. Cena za sepsání notářského zápisu bude určena dle vyhlášky č. [196/2001](#) Sb. o odměnách a náhradách notářů (notářský tarif) v procentech z hodnoty předmětu smlouvy, vždy však bude činit nejméně 1.000,- Kč.

Uvedená smlouva nemůže mít za žádných okolností zpětný účinek, a pokud by strany zpětný účinek ve smlouvě sjednaly, pak se k němu v souladu s § 716 odst. NOZ nepřihlíží. Nelze tak řešit dluhy již existující, těch se smlouva nemůže účinně dotknout.

Jmění, které bylo součástí zaniklého nebo zúženého SJM je zároveň třeba mezi manžely vypořádat, tedy sjednat, komu připadne která věc nebo dluh, případně v jaké části. Při tomto vypořádání nesmí být dotčena práva třetích osob a vypořádání dluhů mezi manžely má účinky jen mezi nimi, nelze se tedy jejich vzájemné dohody o dlužích dovolávat vůči jejich věřitelům. Proto z dluhů, které byly k okamžiku vzniku smlouvy o změně manželského majetkového režimu součástí SJM, zůstávají vůči věřitelům zavázáni oba manželé stejně jako doposud.

Zveřejnění smlouvy o změně manželského majetkového režimu

Tou hlavní a nejdůležitější částí celého procesu změny manželského majetkového režimu je v závěru zveřejnění smlouvy mezi manžely ve veřejném seznamu. Tento veřejný seznam vede Notářská komora České republiky a nazývá se „**Seznam listin o manželském majetkovém režimu**“ (dále jen „Seznam“). Seznam je založen na principu tzv. formální publicity stejně jako např. obchodní rejstřík nebo katastr nemovitostí, tedy kdokoliv může do Seznamu nahlížet a požádat notáře o vydání opisu smlouvy v Seznamu uložené.

Pokud je smlouva o změně manželského majetkového režimu v Seznamu zveřejněná, mohou se strany smlouvy dovolat jejího obsahu vůči všem třetím osobám, aniž by tyto osoby vůbec musely o existenci takové smlouvy fakticky vědět a aniž by s obsahem smlouvy musely být seznámeny. Zjednodušeně řečeno, od zápisu smlouvy do Seznamu se již žádné další dluhy součástí SJM nestanou a žádný z nových věřitelů se již nemůže domáhat, aby jeho pohledávka za jedním z manželů byla vymáhána i z majetku ve výlučném vlastnictví druhého manžela, který byl před uzavřením smlouvy součástí SJM.

Smlouvu o změně manželského majetkového režimu zapíše notář do Seznamu pouze v případě, že je to ve smlouvě přímo ujednáno, nebo též na základě žádosti obou manželů. V této souvislosti je též vhodné upozornit, že Notářská komora České republiky vede dvě různé „evidence“ týkající se smluv

o změně manželského majetkového režimu. Jednou z nich je již zmiňovaný Seznam a druhá se nazývá „Evidence listin o manželském majetkovém režimu“, která však není veřejná a slouží prakticky pouze pro potřeby řešení dědických řízení. Při kontaktu s notářem proto dbejte na používání správné terminologie, případně se ujistěte, že si s notářem rozumíte a notář provede zápis skutečně do Seznamu a nikoliv jen do Evidence listin o manželském majetkovém režimu.

Pokud již mají manželé SJM zúžené dle předcházející právní úpravy, nebo SJM zúžili nebo svá jmění oddělili již dle ustanovení NOZ, ale smlouva není zapsána v Seznamu, mohou manželé požádat notáře o zápis smlouvy do Seznamu dodatečně. Takto zapsané smlouvy nabývají účinky vůči třetím osobám okamžikem, kdy budou do Seznamu zapsány.

Provedení zápisu smlouvy o změně manželského majetkového režimu do Seznamu je zpoplatněno částkou dle notářského tarifu.

Zrušení společného jmění manželů s pomocí soudu

Co však dělat, pokud se nelze se zadlužujícím se manželem na uzavření shora popsané smlouvy dohodnout?

Zúžení nebo i zrušení SJM lze dosáhnout i jednostranně s pomocí rozhodnutí soudu. Dle ustanovení § 724 NOZ může soud na návrh manžela SJM zrušit nebo zúžit jeho rozsah v případě, že pro to existuje závažný důvod.

Závažným důvodem je dle téhož ustanovení NOZ vždy skutečnost,

- že manželův věřitel požaduje zajištění své pohledávky v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželu,
- že manžela lze považovat za marnotratného,
- jakož i to, že manžel soustavně nebo opakovaně podstupuje nepřiměřená rizika.

Nastane-li u zadlužujícího se manžela kterákoliv ze shora uvedených skutečností, je taková skutečnost důvodem pro zúžení nebo zrušení SJM vždy a soud v případě prokázání takové skutečnosti SJM dle návrhu druhého manžela vždy zúží nebo zruší.

Mimoto bude existovat neurčené množství dalších závažných důvodů, které mohou být důvodem pro zúžení nebo zrušení SJM. Soud však v takových případech bude již vždy dle okolností každého případu zjišťovat, zda konkrétní důvod je či není závažným důvodem pro zúžení nebo zrušení SJM. Nový občanský zákoník též uvádí jeden příklad, kdy může jít o závažný důvod. Takovým závažným důvodem může být skutečnost, že manžel začal podnikat nebo že se stal neomezeně ručícím společníkem právnické osoby.

Vydá-li soud na základě návrhu manžela rozhodnutí, jímž SJM zúží nebo zruší, zasílá soud stejnopis tohoto rozhodnutí Notářské komoře České republiky z úřední povinnosti, Notářská komora provede zápis do Seznamu již bez jakékoliv další žádosti nebo součinnosti kteréhokoliv z manželů a okamžikem zápisu do Seznamu nabývá rozhodnutí soudu účinnosti proti všem třetím osobám.

Potřebuje-li tak jeden z manželů řešit zatěžování společného majetku dluhy druhého manžela, nabízí institut oddělených jmění nebo zúžení společného jmění manželů společně s veřejným seznamem vedeným Notářskou komorou České republiky, poměrně jednoduchou a rychlou variantu, jak co nejvíce snížit majetkové riziko plynoucí z „marnotratného“ způsobu života druhého manžela.

JUDr. Petr Fiala,
advokát

Mgr. Michal Gabriel,
advokát trvale spolupracující

[Fiala, Tejkal a partneři, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Helfertova 2040/13
613 00 Brno

Tel.: +420 541 211 528
e-mail: recepce@akfiala.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)